

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 87 0 P 021256 18 Rev
Banjaluka: 29.8.2018. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Rose Obradović, kao predsjednika vijeća, Senada Tice i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice S. S., iz D., zastupane po punomoćniku - S.S.1, iz B.L., protiv tuženih D. P., S. P. i M. P1, iz T., te D. D. iz T. i M. P2., iz T., svi zastupani po punomoćniku - advokatu N. K., iz T., radi naplate duga, vrijednost predmeta spora 123.047,30 KM, odlučujući o reviziji tužiteljice izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Doboju broj: 87 0 P 021256 18 Gž 2 od 26.4.2018. godine, na sjednici održanoj 29.8.2018. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Tesliću, broj: 87 0 P 021256 17 P 2 od 16.2.2018. godine, odbijen je primarni tužbeni zahtjev tužiteljice kojim traži da se obavežu tuženi da joj solidarno isplate dug u iznosu od 123.047,30 KM, na ime neplaćenih pravnih usluga zastupanja i u vezi sa zastupanjem koje je tužiteljica izvršila za tužene u predmetu Osnovnog suda u Tesliću broj: 87 0 P 004305 97 P, sa zakonskom zateznom kamatom na iznos solidarnog duga počev od 17.02.2011.godine do konačne isplate, kao i da tuženi tužiteljici solidarno naknade troškove ovog spora.

Odbijen je eventualni tužbeni zahtjev tužiteljice kojim traži da se obaveže tuženi D. P. (u daljem tekstu: prvotuženi), da joj isplati iznos od 120.947,30 KM na ime duga za neplaćene pravne usluge zastupanja i u vezi sa zastupanjem koje je tužiteljica izvršila za tužene u predmetu Osnovnog suda u Tesliću broj: 87 0 P 004305 97 P, te tuženi S. P., M.P1., D. D. i M. P2. (u daljem tekstu: ostali tuženi) da tužiteljici isplate pojedinačno iznos od po 525,00 KM na ime duga za neplaćene pravne usluge sastavljanja apelacije tuženih Ustavnom sudu BiH od 26.07.2008. godine zbog nedonošenja meritorne odluke u razumnom roku, u predmetu Osnovnog suda u Tesliću broj: 87 0 P 004305 97 P, pa se svi tuženi obavezuju na isplatu zakonske zatezne kamate na iznos svog pripadajućeg duga počev od 17.02.2011.godine do konačne isplate, te da tužiteljici solidarno naknade troškove ovog spora, kao i druge eventualne troškove koji proisteknu iz ovog spora i budu vezani za spor, u visini prema ispostavljenom troškovniku, sa zakonskom zateznom kamatom od dana donošenja presude do konačne isplate.

Obavezana je tužiteljica da tuženima naknadi troškove postupka u iznosu od 12.082,00 KM.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Doboju, broj: 87 0 P 021256 18 Gž 2 od 26.4.2018. godine, odbijena je žalba tužiteljice i potvrđena prvostepena presuda.

Tužiteljica revizijom pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana odluka preinači i tužbeni zahtjev usvoji ili da se ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora su primarni i eventualni tužbeni zahtjev tužiteljice, kako je navedeno u izreci prvostepene presude.

Bitne činjenice predmeta spora koje su utvrđene od strane nižestepenih sudova su:

da je prvotuženi 26.8.1997. godine ovlastio tužiteljicu da ga, kao advokat, zastupa pred Osnovnim sudom u Tesliću u predmetu protiv tužene Hemijske industrije d.d. „D.“ T., radi naknade štete u vezi povrede na radu; da je prvotuženi sa tužiteljicom 7.10.1997. godine zaključio pismeni ugovor o pružanju pravnih usluga kojim se tužiteljica, kao izvršilac poslova, obavezala prvotuženom, kao poslodavcu, „*da će u ime i za račun poslodavca blagovremeno i u zakonskom roku preduzimati sve pravne radnje pred Osnovnim sudom u Tesliću u predmetu protiv tužene Hemijske industrije d.d. D. T., radi naknade nematerijalne štete po osnovu povrede na radnom mjestu, do okončanja spora*“ (član I); da se prvotuženi kao poslodavac obavezao da će za izvršene usluge iz stava I ugovora, izvršiocu poslova „*isplatiti 15 % vrijednosti dobivenog spora, plus troškove advokatskih usluga prema važećoj AT ispostavljenih od izvršioca poslova prema važećoj AT, u iznosu koji usvoji sud*“ (član II); da sa ostalim tuženima nije zaključen pismeni ugovor navedenog sadržaja, ali da su se usmeno saglasili da se sadržina tog ugovora odnosi i na njihovo zastupanje; da je tužiteljica na osnovu posebno izdate punomoći od strane tuženih, Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine 26.7.2008. godine izjavila apelaciju u predmetu Osnovnog suda u Tesliću broj: 87 0 P 004305 97 P, „*zbog nedonošenja odluke u razumnom roku*“, koja apelacija je odlukom Ustavnog suda broj: AP- 2339/08 od 7.4.2011. godine usvojena i Vlada RS obavezana da prvotuženom na ime naknade štete isplati iznos od 1.950,00 KM, a ostalim tuženima iznose od po 1.650,00 KM;

da je u toku ove parnice donesen veći broj prvostepenih odluka (P:139/97 od 7.2.2000. godine, P: 99/2000 od 10.10.2000. godine, P: 28/2001 od 19.9.2001. godine,) drugostepenih odluka (Gž: 101/00 od 24.5.2000. godine, Gž: 1/01 od 17.1.2001. godine, Gž: 459/01 od 13.12.2001. godine, Gž: 74/04 od 29.11.2006. godine) i revizionih odluka (Rev: 151/02 od 12.12.2003. godine i 118-0-Rev-07-000 282 od 26.2.2009. godine), ali da navedenim odluka, u odnosu na troškove postupka, nije donesena pravosnažna odluka;

da je prvostepeni sud presudom broj: 87 0 P 004305 97 P od 15.6.2010. godine, odbio tužbeni zahtjev prvotuženog kojim je tražio da se obaveže d.d. „D.“ T. da mu na ime naknade štete zbog trajnog gubitka radne sposobnosti isplati naknadu u iznosu od 100.000,00 KM, sa zateznom kamatom počev od 4.7.1997. godine do isplate i mjesečni iznos od po 200,00 KM na ime izmakle koristi počev od 20.8.1996. godine, pa sve dok za to postoje zakonski uslovi; da je žalba prvotuženog izjavljena protiv navedene

presude odbijena odlukom drugostepenog suda broj: 87 0 P 004305 10 Gž od 10.12.2010. godine; da je prvotuženi 11.2.2011. godine opozvao punomoć datu tužiteljici; da je tužiteljica i pored opoziva punomoći sačinila reviziju protiv presude drugostepenog suda broj: 87 0 P 004305 10 Gž od 10.12.2010. godine, te je 15.2.2011. godine, uz podnesak dostavila prvotuženom na potpis i radi dostavljanja Vrhovnom sudu RS na odlučivanje prije isteka roka za blagovremeno izjavljivanje revizije (17.2.2011. godine); da je u odluci Ustavnog suda BiH, broj: AP- 2339/08 od 7.4.2011. godine (strana 9, tačka 39.) ukazano da je prvostepeni sud 22.2.2011. godine izdao potvrdu iz čijeg sadržaja proizilazi da prvotuženi nije izjavio reviziju protiv navedene drugostepene odluke, a da je potvrda izdata „na lični zahtjev D.P. radi sklapanja vansudskog poravnanja sa tuženim“.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, koje ne može biti predmet pobijanja i ocjenjivanja u ovom revizijskom postupku s obzirom na izričitu zabranu sadržanu u odredbi člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13-u daljem tekstu: ZPP), primjenom odredbe člana 39. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik RS“, broj: 30/94) i člana 4. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik RS“, broj: 68/05-u daljem tekstu: AT), u vezi sa odredbom člana 25. tačka 3. Zakona o advokaturi („Službeni glasnik RS“ broj: 30/07, 59/08, 20/14-u daljem tekstu: ZA), nižestepeni sudovi su u cijelosti odbili tužbene zahtjeve tužiteljice.

Oba nižestepena sud nalaze utvrđenim da su tuženi isplatili tužiteljici ugovoreni procenat od 15% od dosuđenih im iznosa, te da tuženima „tokom postupka u predmetu broj: 87 0 P 004305 97 P nisu priznati nikakvi troškovi“.

Sudovi ukazuju da po AT postoje dva načina određivanja visine advokatskih usluga, prema važećoj tarifi ili prema ugovoru, i da kod „ugovora i stranka i punomoćnik snose rizik“. Sudovi posebno ukazuju na činjenicu da stranke nisu ugovorile pravo tužiteljice da može izvršiti obračun troškova zastupanja prema važećoj tarifi, u slučaju okončanja spora vansudskom nagodbom.

Ocjenjujući žalbu tužiteljice, drugostepeni sud cijeni neosnovanim navod da se postupak pravosnažno okončava „tek pred Vrhovnim sudom RS“ i da, stoga nije prihvatljiva tvrdnja tužiteljice da tuženi „nisu imali mogućnost da u toku postupka bez njenog znanja pregovaraju sa d.d. „D.“ T. oko rješavanja njihovog spornog odnosa“. Stoga je neosnovanim ocjenio i žalbeni navod da su tuženi, odustajući od ulaganja revizije, imali namjeru da onemoguće tužiteljicu da naplati troškove postupka. U odnosu na taj žalbeni navod, drugostepeni sud iskazuje mišljenje da stranka uvijek ima mogućnost da sama, pored svog punomoćnika, preuzima radnje u parnici, pa tako i da odustane od pravnog lijeka.

Drugostepeni sud nalazi da su tuženi odustali od revizije „shodno uspjehu u parnici jer je to u njihovom najboljem interesu, a ne u cilju onemogućavanja tužiteljice da naplati svoje potraživanje“.

Imajući u vidu da su tuženi svoju parnicu protiv d.d. „D.“ T. okončali zaključenjem vansudske nagodbe, cijeni da se otkaz punomoći „ne može tretirati kao jednostrani raskid ugovora“, da bi tužiteljica po odredbi člana 132. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list

SFRJ“, broj: 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik RS“, broj: 17/93 do 74/04 -u daljem tekstu; ZOO) „imala pravo“ da zahtjeva isplatu utuženog potraživanja.

U vezi sa izjavljenom apelacijom, drugostepeni sud nalazi da se odredbe zaključenog ugovora „imaju primjenjivati i na preduzimanje ove radnje“.

Drugostepena odluka je pravilna.

Nesporna je činjenica da je tužiteljica bila ovlašćeni punomoćnik svih tuženih u parnici, koja je podnošenjem tužbe prvostepenom sudu dana 4.7.1997. godine zavedena pod poslovnim brojem P: 139/97, i to počev od 4.7.1997. godine pa sve do 11.2.2011. godine kada su tuženi opozvali punomoć.

Prema članu 4. AT, advokat i klijent mogu ugovoriti visinu nagrade advokatu, kao i visinu troškova za rad i u vezi rada advokata, koji ugovor se zaključuje u pismenoj formi i postaje perfektan potpisom ugovarača, a u slučaju njegovog zaključivanja isključuje se primjena AT u dijelu kojim je određena visina nagrade i naknade troškova za rad advokata.

Tužiteljica je 7.10.1997. godine sa prvotuženim zaključila pismeni ugovor o zastupanju kojim su ugovorili način ostvarenja naknade troškova i nagrade za rad tužiteljice kao advokata, tako što su ugovorili „*da će u ime i za račun poslodavca blagovremeno i u zakonskom roku preduzimati sve pravne radnje pred Osnovnim sudom u Tesliću u predmetu protiv tužene Hemijske industrije d.d. D. T., radi naknade nematerijalne štete po osnovu povrede na radnom mjestu, do okončanja spora*“. Tim ugovorom se prvotuženi, kao poslodavac, obavezao da će za izvršene usluge iz stava I ugovora, izvršiocu poslova „*isplatiti 15 % vrijednosti dobivenog spora, plus troškove advokatskih usluga prema važećoj AT ispostavljenih od izvršioca poslova prema važećoj AT, u iznosu koji usvoji sud*“.

Iz iskaza tužiteljice, kog je dala u svojstvu parnične stranke na ročištu za glavnu raspravu održanom 14.11.2016. godine i 17.10.2017. godine, proizilazi da je sa ostalim tuženima postigla usmeni dogovor po kom oni „izričito prihvataju odredbe za zastupanje D.P., pa sam i ja prihvatila takvo zastupanje“. Dakle, iako između tužiteljice i ostalih tuženih nije došlo do zaključenja pismenog ugovora o zastupanju, prihvatanje tužiteljice da pod uslovima ugovora zaključenog sa prvotuženim zastupa i ostale tužene, ukazuje da je ugovor prihvaćen u odnosu na zastupanje svih tuženih, zbog čega se o osnovanosti tužbenog zahtjeva treba na jednak način rješavati prema svim tuženim.

Da je to tako, ukazuje i činjenica da je tužiteljica od svih tuženih primila isplatu naknade u visini od 15 % od dobijenog spora. Naime, iz iskaza tužiteljice datog u svojstvu parnične stranke na ročištu održanom 17.10.2017. godine, proizilazi da joj je „plaćeno 15 % ugovorene naknade“ jer su joj tuženi „donijeli novac po dosuđenoj naknadi od 15% naknade po djelimičnoj presudi ... za svih 5 tuženih“.

Tužbeni zahtjev tužiteljice, kako slijedi iz troškovnika sačinjenog 29.9.2014. godine, sastoji se iz nagrade i naknade troškova zastupanja.

Prema ugovoru stranaka, pored nagrade u visini od 15 % od dobivene naknade štete, tužiteljica je ugovorila i pravo da joj pripadnu troškovi spora u skladu sa predočenim troškovnikom, u visini u kojoj joj sud dosudi tražene troškove.

Pravilno su cijenili nižestepeni sudovi da pravosnažnim presudama donesenim u parnici u kojoj je tužiteljica zastupala tužene, nije odlučeno o troškovima postupka u korist tuženih, već je u konačnom pravosnažno odbijen njihov zahtjev za naknadu troškova postupka.

Nesporna je činjenica, a proizilazi iz izvedenih dokaza, da je odlukom drugostepenog suda broj: 87 0 P 004305 10 Gž od 10.12.2010. godine, pravosnažno odbijen preostali dio tužbenog zahtjeva prvotuženog (o kome nije odlučeno po ranije donesenim presudama), tako što je odbijen tužbeni zahtjev što je uključivalo i zahtjev za naknadu troškova postupka u iznosu od 91.373,96 KM.

Postupanje punomoćnika stranke mora biti u skladu sa obimom datog ovlašćenja.

Odredbom člana 310. stav 1. ZPP, propisano je da stranka može u svako vrijeme opozvati punomoćje, a punomoćnik ga može u svako vrijeme otkazati. Nesporna je činjenica da je prvotuženi, poslije donošenja odluke drugostepenog suda broj: 87 0 P 004305 10 Gž od 10.12.2010. godine, dana 11.2.2011. godine opozvao punomoć datu tužiteljici. Punomoćnik stranke ne može postupati suprotno volji vlastodavca, dakle, ako je prvotuženi opozvao punomoć i odustao da izjavljivanja revizije da bi sa protivnom strankom zaključio vansudsku nagodbu u vezi sa predmetom spora, tužiteljica nije imala obavezu da sačini reviziju. Takva obaveza na strani tužiteljice bi postojala samo u obrnutoj situaciji, tj. da je ona otkazala punomoćje (član 310. stav 4. ZPP).

Zaključenjem ugovora o zastupanju stranke su ugovorile način i uslove pod kojima tužiteljica ostvaruje nagradu i naknadu troškova za svoj rad. Kada je u pitanju naknada troškova, tužiteljica je prihvatila da joj ti troškovi budu nadoknađeni prema važećoj AT „u iznosu koji usvoji sud“. Pravo na naknadu je uslovljeno sa ispunjenjem dva uslova; prvo, pozitivnom odlukom suda da njenim vlastodavcima pripada pravo na troškove spora i drugo, samo u visini koju odredi sud, a nijedan od ovih uslova nije ispunjen, kako su pravilno utvrdili nižestepeni sudovi. Uređujući na ovaj način svoje ugovorne obaveze, stranke su postupale u skladu sa odredbom člana 10. ZOO.

Zaključenjem ugovora ovakve sadržine, tužiteljica je slobodnom voljom prihvatila postojanje mogućnosti da tuženima ne bude priznato pravo na naknadu troškova postupka. Tužiteljica je po profesiji advokat i mogla je na drugi način utvrditi svoje pravo na nagradu i naknadu troškova zastupanja, a kako to nije učinila, prihvatila je rizik da tu nagradu i naknadu i ne ostvari bez obzira na višegodišnje zastupanje i sve preduzete pravne radnje.

Kada je u pitanju zahtjev tužiteljice za naknadu troškova na ime sastava apelacije, po ocjeni ovog suda, pravilan je stav drugostepenog suda da tužiteljica nema pravo na tu naknadu, ali ne iz razloga datih u odluci već iz sljedećih razloga.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine ne spada redovne sudove, već u sud *sui generis*. Iz tog razloga se odredbe ugovora o zastupanju koga je tužiteljica zaključila sa tuženima, ne može primijeniti na postupak pred Ustavnim sudom.

Postupak pred Ustavnim sudom Bosne i Hercegovine ne predviđa donošenje odluke o troškovima apelacionog postupka.

Punomoć tuženih kojom je ovlašćuju na izjavljivanje apelacije, nije i dokaz da je za tu radnju ugovoreno i pravo na naknadu, a posebno ne u kom iznosu. To, istovremeno, ne znači da tužiteljica ne bi imala pravo na naknadu za svoj rad, ali pod uslovom da dokaže da je ta naknada ugovorena i u kom iznosu. Ove činjenice tokom postupka tužiteljica nije dokazala, niti u reviziji ukazuje drugačije.

Iz troškovnika tužiteljice od 29.9.2014. godine se vidi da je troškove apelacionog postupka obračunala pozivom na AT (trb. 2. stav 1., 3.i 5., trb. 10. stav 1. i trb. 12. AT), a kao što je napred rečeno, AT se odnosi samo na troškove nastale u postupku pred redovnim sudovima, ali ne i na apelacioni postupak.

Temeljem odredbe člana 248. ZPP, odlučeno je kao u izreci.

Predsjednik vijeća:
Rosa Obradović

Za tačnost otpravka ovjerava
rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podraščić